

KAPITULLI

23

GJYQËSORI DHE TË
DREJTAT THEMELORE

Financuar nga
Bashkimi Evropian

QENDRA KOMBËTARE BURIMORE
PËR SHOQËRINË CIVILE NË SHQIPËRI

PARTNERS ALBANIA
FOR CHANGE AND DEVELOPMENT

Dëftesa E Progresit Dhe Nivelit Të Përgatitjes Së Shqipërisë Drejt Anëtarësimit Në Bashkimin European 2022–2023

Ky punim u përgatit nga Lëvizja Europiane në Shqipëri (EMA) në kuadër të projektit “Qendra Kombëtare Burimore për Shoqërinë Civile në Shqipëri”, me mbështetjen financiare të Bashkimit Europian nëpërmjet Delegacionit të Bashkimit Europian në Shqipëri. Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e autorëve dhe nuk reflekton domosdoshmërisht pikëpamjet dhe qëndrimet e Bashkimit Europian.

Qendra Kombëtare Burimore për Shoqërinë Civile në Shqipëri (QKB), është një iniciativë e Partnerëve Shqipëri për Ndryshim dhe Zhvillim zbatuar në partneritet me Qendrën Shqiptare për Popullsinë dhe Zhvillimin (ACPD) dhe Lëvizjen Europiane në Shqipëri (EMA).

dhjetor 2023, Tiranë

Dëftesa E Progresit Dhe Nivelit Të Përgatitjes së Shqipërisë Drejt Anëtarësimit Në Bashkimin European 2022–2023

SIPAS VLERËSIMEVE TË RAPORTEVE TË KOMISIONIT EUROPIAN 2022 DHE 2023

KONTEKSTI

Komisioni European (KE) monitoron progresin dhe nivelin e përgatitjes së Shqipërisë në përmbushjen e kërkesave të anëtarësimit mbi një bazë vjetore. Vendi po punon për transpozimin e Acquis sipas Planit Kombëtar të Integritimit European (PKIE) i cili shërben si mjet për plotësimin e detyrimeve që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit (MSA). Mbajtja e Konferencës së Parë Ndërqeveritare, më 19 korrik 2022 ishte një ngjarje historike për vendin tonë pasi mishëron aspektin teknik të procesit të integritimit në BE. Konferenca hapi rrugën për miratimin e kuadrit negociator të hartuar nga Komisioni European dhe fillimin e procesit screening.

Kjo Dëftesë mbi Progresin dhe Nivelin e Përgatitjes së Shqipërisë drejt anëtarësimit në BE merr si pikënisje gjendjen e përshkruar në Raportin e KE 2022 dhe pasqyron zhvillimin gjatë një viti, kristalizuar në Raportin e KE 2023. Ajo synon të shfaqë në një gjuhë më të lexueshme 1) Kriterin politik; 2) Kapitullin 23 (Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore) dhe 3) Kapitullin 24 (Drejtësia, Liria, Siguria).

Dëftesa paraqet një vlerësim për çdo nënçështje të secilit kapitull. Vlerësimi përfshin një shtjellim të progresit dhe përgatitjes gjatë periudhës së raportuar në raportin e KE 2022 dhe 2023 në secilën fushë, si dhe një vlerësim me notë (ku 10 është nota më e lartë dhe 4 më e ulët), ku merr parasysh terminologjinë e përdorur në çdo rast në Raportet e Komisionit European për progresin dhe nivelin e përgatitjes.

Për më tepër, merr në konsideratë shpeshtësinë me të cilën ajo është përdorur, kombinuar me rëndësinë e çështjes (për shembull, nismat e reja ligjore apo strategjitë përgjithësisht janë vlerësuar më të rëndësishme se trajnimet rutinë apo përmirësimet modeste në kapacitete). Fokus i veçantë i është dhënë vlerësimit të zbatimit të legjislacionit si një nga problemet më të rëndësishme që has vendi ynë. Metodologjia e aplikuar nga EMA përbën një fotografim të disa përbërësve që formësojnë një nënfushë, fushë e më pas kapitullin.

TERMINOLOGJIA E PËRDORUR PËR PROGRESIN	NOTA
Hapa mbrapa (Backsliding)	4
Mungon progresi (No progress)	5
Progres i kufizuar (Limited Progress)	6
Njëfarë progresi (Some progress)	7
Progres i mirë (Good Progress)	8–9
Progres shumë i mirë (Very good progress)	10

TERMINOLOGJIA E PËRDORUR PËR PËRGATITJEN	NOTA
n/a	n/a
Fazë e hershme (Early stage)	5
Njëfarë niveli përgatitje (Some level of preparation)	6
Njëfarë niveli/ Përgatitje mesatare (Some level / moderately prepared)	7
Përgatitje mesatare (Moderately prepared)	8
Nivel i mirë përgatitjeje (Good level of preparation)	9
Nivel i përparuar përgatitjeje (Well-advanced)	10

Si Duhet Lexuar Dëftesa?

Dëftesa e Shqipërisë paraqet notat për çdo fushë, në bazë të analizës nga Komisioni Europian për progresin dhe përgatitjen e bërë apo të munguar në procesin e integritimit evropian. Vlerësimi i fushave është realizuar duke marrë parasysh disa kritere si:

- Vlerësimi i përmbushjes së kërkesave dhe detyrimeve që burojnë nga procesi në kuadër të hartimit të legjislativitetit.
- Vlerësimi i ecurisë së procesit duke u nisur nga gjetjet e raportit të vjetshëm me zhvillimet deri në publikimin e raportit të ri.
- Marrja parasysh ose jo e rekomandimeve të një viti më parë.

Nëpërmjet kësaj Dëftese, synohet t'u ofrohet aktorëve të shoqërisë civile, akademikëve, punonjësve të administratës, studentëve, bizneseve dhe çdo qytetari të interesuar një lexim i qartë dhe i saktë, përtej debateve politike i përparimit të Shqipërisë në të gjitha fushat pjesë të Kriteve të Kopenhagenit për anëtarësim në BE.

DËFTESA PËR KAPITULLIN 23 – GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE

KAPITULLI 23	RAPORTI I KOMISIONIT EUROPIAN 2022	RAPORTI I KOMISIONIT EUROPIAN 2023	NDRYSHIMI
<p>Funksionimi i Gjyqësorit</p>	<p>Përgatitja – Nota: 8</p> <p>Shqipëria ka një përgatitje mesatare sa i përket funksionimit të gjyqësorit. Strategjia e Re Ndërsektoriale e Drejtësisë dhe Plan i saj i Veprimit 2021-2025 janë miratuar nga Këshilli i Ministrave dhe duhet të zbatohen në mënyrë të frytshme. Koordinimi i mëtejshëm i institucioneve të drejtësisë vazhdon të jetë i nevojshëm. Zbatimi i vazhdueshëm i reformës në drejtësi reduktoi më tej ndikimin politik gjatë gjithë procesit të emërimit, duke siguruar kështu një sistem rekrutimi të bazuar në merita. Shkolla e Magjistraturës duhet të fuqizojë stafin akademik dhe të sigurojë procedura rekrutimi konkurruese dhe transparente. Struktura e Specializuar Kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK), e përbërë nga Prokuroria e Posaçme dhe Byroja Kombëtare e Hetimit vazhdojnë të jenë funksionale. Koha e gjatë e procedurave dhe numri i lartë i rasteve të pazgjidhura ndikojnë në efektivitetin e sistemit gjyqësor. Gjykatat e Apelit vazhdojnë të kenë një numër të lartë të rasteve të mbartura dhe janë ndikuar nga numri i lartë i vendeve bosh. Gjykatat më problematike janë Gjykata e Lartë, Gjykata e Shkallës së Parë të Rrethit Gjyqësor të Tiranës, dhe Gjykata Administrative e Apelit. Harta e re gjyqësore është miratuar, duke ndjekur një proces konsultimi dhe mbështetje nga ekspertët ndërkombëtarë, duke përfshirë dhe financimin nga Bashkimi Europian.</p>	<p>Përgatitja – Nota: 8</p> <p>Shqipëria ka një përgatitje mesatare sa i përket funksionimit të gjyqësorit. Ministria e Drejtësisë raporton rregullisht mbi zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2021-2025 dhe Planit të saj të Veprimit. Të gjitha institucionet gjyqësore kanë realizuar plane që të jenë të koordinuara me këtë strategji. Shqipëria duhet të sigurojë një koordinim të efektshëm mes institucioneve të drejtësisë. Shkolla e Magjistraturës duhet të rrisë përpjekjet e saj për të përmirësuar cilësinë e stafit akademik dhe të sigurojë procedura rekrutimi konkurruese dhe transparente. Cilësia e përgjithshme e trajnimeve të SHM ka nevojë për përmirësime të mëtejshme. Struktura e Specializuar Kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (SPAK), e përbërë nga Prokuroria e Posaçme dhe Byroja Kombëtare e Hetimit vazhdojnë të jenë funksionale. Cilësia e vendimeve të gjykatës ka nevojë për përmirësim. Këshilli i Lartë i Drejtësisë dhe Gjykata e Lartë kanë marrë masa për unifikimin e praktikës gjyqësore e cila kërkon konsolidim të mëtejshëm. Procedurat e gjata, rritja e ngarkesës dhe akumulimi i dosjeve të mbartura kanë vazhduar të ndikojnë në eficientësinë e gjyqësorit dhe qasjen në drejtësi. Përpjekjet për të normalizuar akumulimin e çështjeve të mbartura nuk ka sjellë rezultate. Gjykatat më problematike janë Gjykata e Lartë, Gjykata e Apelit dhe Gjykata Administrative e Apelit. Është e nevojshme që të forcohet ndërjegjësimi i qytetarëve mbi zgjidhjet alternative të mosmarrëveshjeve. Ka filluar zbatimi i hartës së re gjyqësore.</p>	<p>0</p>
<p>Funksionimi i Gjyqësorit</p>	<p>Progresi – Nota: 7</p> <p>Është bërë progres i mirë me vazhdimin e zbatimit të reformës në drejtësi. Reforma gjithëpërfshirëse në drejtësi vazhdoi duke rezultuar në një progres të mirë në përgjithësi. Rivlerësimi gjithëpërfshirës kalimtar (vetting) i të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve vazhdoi të përparojë me një ritëm të qëndrueshëm. Institucionet vetëqeverisëse të gjyqësorit kanë vazhduar të ushtrojnë plotësisht funksionet e tyre. Vazhdojnë të ngrihen shqetësime rreth përpjekjeve të supozuara për të ndërhyrë dhe ushtruar presion mbi sistemin gjyqësor. Sistemi modern i Integruar i Menaxhimit të Çështjeve ka qenë në pritje për tu zhvilluar për shumë vite dhe është i nevojshëm për të përmirësuar efikasitetin dhe transparencën e sistemit të drejtësisë. Inspektori i Lartë i Drejtësisë ka vazhduar të jetë plotësisht funksional. Infrastruktura e gjykatave mbetet e dobët. Do të nevojitet një plan solid zbatimi për hartën e re gjyqësore.</p>	<p>Progresi – Nota: 8</p> <p>Është bërë progres i mirë me vazhdimin e zbatimit të reformës në drejtësi. Rivlerësimi gjithëpërfshirës kalimtar (vetting) i të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve ka vazhduar të përparojë me rezultate të mira. SPAK ka vazhduar me rezultatet, dhe ka realizuar hetime të çështjeve të përfshirjes së zyrtarëve të nivelit të lartë, ku janë dhe dy ish-ministra. Vazhdojnë të ngrihen shqetësime rreth përpjekjeve të supozuara për të ndërhyrë dhe ushtruar presion mbi sistemin gjyqësor. Është bërë progres në adresimin e hapësirave në gjyqësor ku janë emëruar një numër i konsiderueshëm magistratësh të rinj (40). Një Drejtues i ri i SPAK u zgjodh në dhjetor 2022 pas një procesi bindës. Sistemi modern Informatik i Menaxhimit të Çështjeve ka qenë në pritje për tu zhvilluar për shumë vite dhe është i nevojshëm për të përmirësuar efikasitetin dhe transparencën e sistemit të drejtësisë. Është bërë progres në ngritjet e grupit të punës në qershor 2023, për hartimin e standardeve për sistemet e teknologjisë së informacionit në institucionet e sistemit të drejtësisë. Inspektori i Lartë i Drejtësisë ka vazhduar të jetë funksional, dhe ka nisur dhe ka realizuar hetime disiplinore ndaj magistratëve. Një plan solid zbatimi për hartën e re gjyqësore ende mungon dhe duhet të vihet në zbatim sa më shpejt.</p>	<p>+1</p>

KAPITULLI 23	RAPORTI I KOMISIONIT EUROPIAN 2022	RAPORTI I KOMISIONIT EUROPIAN 2023	NDRYSHIMI
Lufta kundër korrupsionit	<p>Përgatitja – Nota: 7</p> <p>Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje në luftën kundër korrupsionit. Përpjekjet vazhduan për përmirësimin e hetimeve, ndjekjeve penale dhe dënimeve në luftën kundër korrupsionit. Vettingu i anëtarëve të drejtësisë ka vijuar të ketë një ndikim pozitiv në luftën kundër korrupsionit. 12 institucionet dhe agjencitë në varësi të Ministrisë së Drejtësisë kanë finalizuar procesin e vlerësimit të rrezikut të integritetit dhe kanë miratuar planet e tyre të integritetit. Në përgjithësi, zbatimi i Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit vazhdon të jetë në rrugën e duhur.</p>	<p>Përgatitja – Nota: 7</p> <p>Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje në luftën kundër korrupsionit. Shqipëria është pjesë e të gjitha konventave ndërkombëtare kundër korrupsionit, përfshirë dhe Konventën e OKB kundër Korrupsionit. Vettingu i anëtarëve të drejtësisë ka vijuar të sjellë rezultate pozitive në luftën kundër korrupsionit. Korrupsioni vazhdon të mbizotërojë në sektorët e shëndetësisë dhe pronave, si dhe brenda policisë. Kontrollat dhe hetimet e brendshme të administratës publike mbeten të dobëta dhe jo efektive. Ministrinë, të gjitha agjencitë në varësi të Ministrisë së Drejtësisë, dhe 22 bashki kanë miratuar planet e vlerësimit të rrezikut të integritetit dhe planet e tyre të integritetit. Zbatimi i tyre efektiv mbetet që të sigurohet. Në përgjithësi, zbatimi i Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit vazhdon të jetë në rrugën e duhur, pavarësisht disa mangësive. Një strategji e re 2023–2030 po përgatitet.</p>	0
Lufta kundër korrupsionit	<p>Progresi – Nota: 7</p> <p>Pavarësisht njëfarë progresi, përpjekjeve të mëtejshme dhe angazhimit politik në luftën kundër korrupsionit, ajo mbetet ende një çështje shqetësuese. Nevojiten përpjekje të vazhdueshme për të luftuar kulturën e mosndëshkimit brenda niveleve më të larta të shtetit. Masat kundër korrupsionit në fusha si: dogana, administrata tatimore, arsimi, shëndetësia, prokurimet publike, kontratat PPP etj. vazhdojnë të kenë një ndikim të kufizuar. Incidentet, të lidhura me praktikën e blerjes së votave në zgjedhjet e prillit 2021, konfirmuan nevojën për financa më transparente të partive politike në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe europiane.</p>	<p>Progresi – Nota: 7</p> <p>Pavarësisht njëfarë progresi të bërë dhe përpjekjeve të vazhdueshme në luftën kundër korrupsionit, ku përfshihen dhe dënimet e disa zyrtarëve të nivelit të lartë korrupsioni mbetet një çështje shqetësuese. Rekomandimet e vitit 2022 janë zbatuar vetëm pjesërisht, çka do të thotë që mbeten ende në fuqi. Në mars 2023, GRECO doli në përfundimin se Shqipëria ka zbatuar në mënyrë të kënaqshme vetëm 5 nga 24 rekomandimet e dhëna. Masat kundër korrupsionit në fusha si: infrastruktura, pronat, dogana, administrata tatimore, arsimi, shëndetësia, prokurimet publike, kontratat PPP etj. vazhdojnë të kenë një ndikim të kufizuar. Është bërë njëfarë progresi në përpjekjet për informimin dhe ndërgjegjësimin kundër korrupsionit, por duhet që ato të jenë më të qëndrueshme.</p>	0

Të drejtat e
njeriut

Përgatitja – Nota: 7

Protokolli Fakultativ i Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Protokollin Fakultativ i Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore **nuk janë nënshkruar ende**. Avokati i Popullit **vazhdoi të promovojë** dhe forcojë zbatimin e të drejtave të njeriut.

Objektet e paraburgimit **vazhdojnë të kenë kushte të këqija** dhe mangësi strukturore. Legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale **duhet të vazhdojë të përafrohet** më tej me Rregulloren e Përgjithshme të BE-së për Mbrojtjen e të Dhënave dhe direktivën përkatëse të "zbatimit të ligjit". Ligjet për mbrojtjen e adoleshentëve nga martesat e fëmijëve **janë joefektive**. Pas daljes së të dhënave personale në 2021 gjatë zgjedhjeve të përgjithshme, një **shkelje tjetër serioze** dhe në masë e të drejtave personale ndodhi gjatë dhjetorit 2021, ku u publikua një bazë të dhënash personale për më shumë se 600 000 mijë të punësuar në sektorin publik dhe atë privat.

Përgatitja – Nota: 7

Protokolli Fakultativ i Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Protokollin Fakultativ i Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore **nuk janë nënshkruar ende**. Avokati i Popullit **vazhdon të promovojë** dhe forcojë zbatimin e të drejtave të njeriut në mënyrë të kënaqshme. Në lidhje me parandalimin e torturës dhe keqtrajtimit, niveli i cilësisë së stafit nëpër spitalet e burgjeve **është i kënaqshëm**. Pavarësisht, objektet vazhdojnë të **kenë kushte të këqija** dhe mangësi strukturore. Legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale **duhet të përafrohet menjëherë** me Rregulloren e Përgjithshme të BE-së për Mbrojtjen e të Dhënave dhe direktivën përkatëse të "zbatimit të ligjit". Duhet të **merren masa të menjëhershme** për të parandaluar shkeljet masive të përsëritura të të dhënave personale dhe të përmirësohet menaxhimi i tyre. Fakti që martesat e fëmijëve vazhdojnë ende, është një **çështje shqetësuese**, edhe pse qeveria që nga 2021 e ka **prioritizuar** këtë çështje duke e buxhetuar në kuadrin kombëtar të politikave.

0

Të drejtat e
njeriut

Progresi – Nota: 7

Në përgjithësi, Shqipëria **përputhet** me instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe **ka ratifikuar shumicën** e konventave ndërkombëtare. Shqipëria vazhdon të ketë **bashkëpunim të mirë** me Gjykatën Europiane të të Drejtave të Njeriut. Është bërë **progres i kufizuar** në hetimin e rasteve dhe forcimin e kuadrin institucional dhe legjislativ për personat e zhdukur që nga koha e komunizmit. Stafi mjekësor dhe ai i përkujdesit **janë vlerësuar përgjithësisht në mënyrë të kënaqshme** dhe **nuk ka asnjë ankesë** për keqtrajtim të pacientëve të ndaluar nga stafi. Sistemi i burgjeve dhe i qendrave të ndalimit **mbetet një çështje shqetësuese**.

Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale **duhet t'i caktohet staf dhe burime financiare shtesë** në mënyrë që ai të përmbushë detyrat e shtuara. Përdorimi i dënimeve alternative **ka vazhduar të rritet**. Shërbimi i provës **vazhdon të jetë funksional në mënyrë të plotë** në të gjithë vendin. Në përgjithësi, liria e mendimit, ndërgjegjes dhe besimit **është mbrojtur**. Rikthimi i pronave të komunitetave fetare, të mara pa të drejtë gjatë regjimit të diktaturës **mbetet një çështje e pazgjidhur**.

Progresi – Nota: 7.5

Në përgjithësi, Shqipëria është **pjesë e shumicës** së instrumenteve ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Shqipëria vazhdon të ketë **bashkëpunim të mirë** me Gjykatën Europiane të të Drejtave të Njeriut. Është bërë **progres i kufizuar** në hetimin e rasteve dhe forcimin e kuadrin institucional dhe legjislativ për personat e zhdukur që nga koha e komunizmit. Pranë avokati të popullit **nuk është raportuar** asnjë rast keqtrajtim sistemik prej policisë apo nëpër burgje. Sistemi i burgjeve dhe i qendrave të ndalimit **mbetet një çështje serioze shqetësuese**. Janë transferuar në burgun e Lezhës, pacientët e ndaluar që qëndronin në qendrat e ndalimit në Krujë dhe Zahari, duke **zbatuar** kështu rekomandimin e vitit 2021 të Komitetit Europian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin Çnjerëzor e Degradues ose Ndëshkues, si dhe vendimet e GJEDNJ. **Është bërë progres** në përdorimin e dënimeve alternative, në veçanti atë **të shërbimit të provës**. Në përgjithësi, liria e mendimit, ndërgjegjes dhe besimit **është mbrojtur**. Rikthimi i pronave të komunitetave fetare, të mara pa të drejtë gjatë regjimit të diktaturës **mbetet një çështje e pazgjidhur**.

+0.5

Liria e
shprehjes

Përgatitja – Nota: 6

Shqipëria **ka njëfarë niveli përgatitjeje/përgatitje mesatare** në fushën e lirisë së shprehjes. Pavarësia e media dhe cilësia e gazetarisë **vazhdojnë të pengohen** nga ndikimi i interesave të biznesit dhe politikës. Fushatat e disinformimit **janë të shpeshta** në median online. **Është thelbësore** që çdo ndryshim i mundshëm i ligjit për median **duhet të jetë në përputhje** me Opinionin e Komisionit të Venecias dhe të ndjekë të gjithë **procesin e konsultimit** me organizatat e mediave. Zhvillimi i një Strategjie për internet më të mirë duke synuar fëmijët, me fokus të veçantë identifikimin e materialeve online të lidhura me abuzimin seksual online të fëmijëve **duhet që të konsiderohet**. Shteti **në përgjithësi** shmang filtrimin dhe bllokimin e përmbajtjes në internet. Shqipëria **ka ende nevojë të prezantojë legjislacionin** për të forcuar transparencën në reklamën publike. Mediat dixhitale **janë ende nën ndikim të fortë** të aktorëve politikë, bizneseve dhe palëve të treta për sa i përket financimit dhe përmbajtjes. Liria e shprehjes artistike **është gjerësisht e garantuar**. **Nevojitet zbatimi në nivel** më të mirë dhe ndërgjegjësimit më i madh për të eliminuar gjuhën e urrejtjes, veçanërisht në zonat rurale dhe të largëta.

Përgatitja – Nota: 6.5

Shqipëria **ka njëfarë niveli përgatitjeje/ përgatitje mesatare** në fushën e lirisë së shprehjes. E drejta kushtetuese e lirisë së shprehjes **vazhdoi të respektohej në përgjithësi**. **Është thelbësore** që çdo ndryshim i kornizës ligjore **të jetë i përputhshëm** me standardet europiane dhe t'i nënshtrohet **konsultimeve gjithëpërfshirëse** me organizatat e mediave dhe shoqërinë civile. Dispozitat e Kodit Penal mbi fyerjen dhe shpifjen **duhet të shfuqizohen ose të jenë tërësisht në përputhje** me standardet europiane. Siguria e kufizuar në punë dhe kushtet e këqija të punës paraqesin **një rrezik të lartë** për vetëcensurën. Shqipëria **është nënshkruese** e Deklaratës për të Ardhmen e Internetit të prillit 2022. Strategjia kombëtare për sigurinë kibernetike dhe plani i saj i veprimit 2020–2025 **është zbatuar**. Strategjia përfshin një kapitull **mbi mbrojtjen e fëmijëve në internet** si një përparësi për vendin. Shteti në përgjithësi **shmang** filtrimin dhe bllokimin e përmbajtjes në internet. Mediat dixhitale **vazhdojnë të ndikohen fuqishëm** nga aktorët politikë, bizneset dhe nga palët e treta në lidhje me financimin dhe përmbajtjen. Platformat e mëdha të teknologjisë së informacionit **mbeten të parregulluara dhe të paregjistruara** në Shqipëri. Liria e shprehjes artistike **është gjerësisht e garantuar**. Ligjet mbi gjuhën e urrejtjes **janë në përputhje** me standardet ndërkombëtare. **Nevojitet zbatimi** në nivel më të mirë dhe rritja më e madhe e ndërgjegjësimit për të eliminuar gjuhën e urrejtjes, kryesisht në zonat rurale dhe të largëta.

+0.5

Liria e
Shprehjes

Progresi – Nota: 5

Nuk është bërë progres gjatë periudhës së raportimit. Aktorët politikë **vazhduan të përdornin** gjuhë denigruese kundër gazetarëve. Atmosfera e sulmeve verbale, fushatave shpifëse dhe akteve të frikësimit ndaj gazetarëve **nuk është përmirësuar**. Shqipëria **ka nënshkruar** më 28 prill 2022, Deklaratën për të Ardhmen e Internetit Përqendrimi i tregut dhe i audiencës dhe mungesa e transparencës së financimit të medias **vazhdojnë të mbeten çështje shqetësuese** për sa i përket lirisë së medias në vend.

Progresi – Nota: 5.5

Është bërë **progres i kufizuar**, kryesisht përmes **ndryshimit** të Ligjit për mediat audiovizive, për të qenë **i përfruar** me Direktivën e BE-së të vitit 2018 për shërbimet e mediave audiovizive. Atmosfera e sulmeve verbale, fushatave shpifëse dhe akteve të frikësimit ndaj gazetarëve **nuk është përmirësuar**. Paketa ligjore kundër shpifjes **u hoq** nga rendi i ditës së Parlamentit në nëntor të vitit 2022. Autoriteti i Medias Audiovizive **miratoi** një Kod të rishikuar të Transmetimeve Audiovizive. Grupet e biznesit të profilit të lartë **e rritën më tepër** përfshirjen e tyre ekonomike në tregun mediatik. Përqendrimi i tregut dhe audiencës dhe mungesa e transparencës së financimit të medias **vazhdojnë të mbeten çështje shqetësuese** lidhur me lirinë e medias në vend.

+1

Barazia
gjinore
/
mosdiskriminimi

Përgatitja – Nota: 6

Ligji për shëndetin riprodhues **ka mungesa** për mekanizmat e referimit ndërmjet niveleve të ndryshme të kujdesit. Është bërë **njëfarë progresi** në ngritjen e kapaciteteve institucionale për zbatimin efektiv të kuadrit ligjor që rregullon të drejtat e fëmijëve. **Nevojiten përpjekje më të fuqishme** për të trajtuar diskriminimin dhe dhunën ndaj personave me aftësi të kufizuara dhe për të mbledhur të dhëna statistikore për gjendjen e tyre. Një dispozitë e Ligjit për Shtetësinë e miratuar në korrik 2020 **mund të vazhdojë** të çojë në krijimin e skemave që paraqesin **rreziqe** që kanë të bëjnë me sigurinë, pastrimin e parave, evazionin fiskal, financimin e terrorizmit, korrupsionin dhe infiltrimin nga krimi i organizuar dhe **nuk përputhet me Acquis e BE-së**.

Përgatitja – Nota: 6

Dispozitat për mekanizmat e referimit ndërmjet niveleve të ndryshme të kujdesit, trajnimit të ofruesve të ndihmës mjekësore, shërbimet miqësore ndaj të rinjve dhe kontakti me grupet e prekshme **nuk janë trajtuar** në Ligjin mbi shëndetin riprodhues. Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2030 dhe plani i saj i veprimit **janë më pohues** në trajtimin e të gjitha të drejtave të grave dhe burrave. Megjithatë, **zbatimi duhet të përshpejtohet**. Gratë që jetojnë në zonat rurale dhe të largëta, gratë të komunitetit egjiptian dhe rom dhe LGBTIQ-të përballen **me qasje të kufizuara** në kujdesin shëndetësor parësor dhe në shërbimet e kujdesit shëndetësor seksual dhe riprodhues. Shërbimet sociale **vazhdojnë të jenë të varura** nga donatorë dhe shpesh ofrohen nga organizata të shoqërisë civile. Një buxhet shtetëror i dedikuar dhe burime të tjera **janë ende të nevojshme**. Kuadri ligjor dhe i politikave mbi të drejtat e fëmijës **reflektin** në nivel më të lartë standardet ndërkombëtare dhe kërkesat e BE-së. Axhenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2021-2026 ka një kuadër strategjik, **në përputhje** me angazhimet kombëtare dhe ndërkombëtare. Në vitin 2022, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi **vazhdoi të trajtojë** një numër të qëndrueshëm çështjesh, kryesisht në fushën e punësimit dhe shërbimeve. Parada e Krenarisë së 12-të në Tiranë u zhvillua në **mënyrë paqësore** më datë 20 maj 2023. Sidoqoftë, ndërgjegjësimi i publikut dhe pranimi i personave të komunitetit LGBTIQ **mbetet i ulët**, veçanërisht në zonat rurale. Në mars 2023, qeveria **njoftoi pezullimin** e nismave të lidhura me krijimin e skemës së shtetësisë për investitorët. Shqipëria **duhet të shmang** zhvillimin e një skeme të tillë që do të shfaqte **rreziqe** në lidhje me sigurinë, pastrimin e parave, evazionin fiskal, financimin e terrorizmit, infiltrimin nga krimi i organizuar dhe **nuk përputhet me Acquis e BE-së**.

0

Barazia
gjinore
/
mosdiskriminimi

Progresi – Nota: 6

Për dhunën me bazë gjinore, korniza ligjore dhe e politikave në përgjithësi **nuk është përafuar plotësisht** me standardet ndërkombëtare, duke përfshirë Konventën e Stambollit dhe **ka mangësi** në riintegrimin e viktimave të dhunës. **Nuk është bërë progres** në të drejtat e personave me aftësi të kufizuara. Legjislacioni kuadër i Shqipërisë për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara **është pjesërisht** në përputhje me Konventën e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara. Në shoqërinë shqiptare, diskriminimi ndaj personave (LGBT) **është ende shumë i përhapur**. Legjislacioni zbatues për çështjet vendimtare të vetëidentifikimit të lirë të pakicave kombëtare dhe përdorimi i gjuhëve **mbetet për t'u miratuar**. Në lidhje me mosdiskriminimin kuadri ligjor dhe ai i politikave **është përgjithësisht i përafuar** me standardet e BE-së.

Progresi – Nota: 6

Për dhunën me bazë gjinore, kuadri ligjor kombëtar **duhet të harmonizohet më tej** me dispozitat e Konventës për Dhunën dhe Ngacmimin në Botën e Punës së Organizatës Ndërkombëtare të Punës, ratifikuar në shkurt 2022. Kuadri ligjor i tanishëm **nuk është tërësisht në përputhje** me standardet ndërkombëtare, duke përfshirë Konventën e Stambollit, dhe **i mungon përqendrimi** në riintegrimin dhe qasjen në shërbime për viktimat dhe të mbijetuarit e dhunës. Është realizuar **njëfarë progresi** në të drejtat e personave me aftësi të kufizuara. Legjislacioni kuadër i Shqipërisë për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara **mbetet vetëm pjesërisht në përputhje** me Konventën e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe boshllëqet duhet të trajtohen. Shqipëria **duhet të ratifikojë** Protokollin Fakultativ të Konventës. Zbatimi i buxhetimit të përgjegjshëm gjinor **ka vazhduar të përmirësohet**. Në shoqërinë shqiptare, diskriminimi i komunitetit LGBTIQ **është ende shumë i përhapur**. Është bërë **progres i kufizuar** në përfshirjen sociale të minoriteteve rome dhe egjiptiane. **Nuk ka pasur zhvillime të reja**, sa i përket të drejtave të shtetësisë.

0